

Ahol Petőfi lakott

Irta Hatvany Lajos

Miért van szobra Vörösmartynak és Jókainak? »Ne hidd — mondotta ezelőtt 25 esztendővel öreg, rosszmájú barátom — hogy Vörösmartynak azért van szobra, mert önképzőkori használatra olyan alkalmas verseket — hogy Jókainak azért, mert a kiadók örmére hihetetlen példányszámokban elszaporodott regényeket írt. Tudd meg, hogy Vörösmarty emlékezetét azért őrzi a márvány, mert Széll Kálmánnak apósa — s Jókaiét azért öntötték ércebe, mert Hegedűs Lőrándnak nagybátyja volt. Ezért korántsem véletlen, hogy a költő a szobrát, a veje miniszterelnökségének — a regényíró a magáét, az unokabéccse államtitkárságának idején kapták. Jegyezd meg — így vonta le végül ez esetek tanulságát a rosszmájú — hogy ebben az országban még a legnagyobbak is csak protekcióból jutnak szoborhoz.«

Kéz kezet mos vagy Petőfi Ház. Ami pedig a Petőfi Házat illeti, Feszty Árpád egykor népszerű piktor, Jókai nevelt lányának uraé volt, aki azt oszladjával s Móric bácsival lakta. De a mesemondók nem megbízható lakótársak. Mert amikor a pátriárka kori Jókai nőül vette a 18 esztendőös Grosz Bellát, akkor elhagyta Fesztyéket, akik nélküle annál kevésbé bírták a nagy háztartás terheit, mert a családfenntartó művész halálos kórságba esett. Nem maradt más hátra, pénzre tenni a házat, melyre azonban a kívánt áron nem akadt vásárló. Így született meg az élelmes terv, hogy a házat, melyet az Isten is Jókaiháznak teremtett, Petőfi Házzá, azaz hogy a kegyeletes célnak megfelelő túlfizetéssel az alkalmi szózatú házzá kellett avatni. Mégpedig ugyanakkor, amikor a század első és második évtizedében, egyre-másra bontogatták a házakat, amelyekben Petőfi valóban lakott. Többek között a Pilytax-kávéháznak, Petőfi Sándor-utcai épületét is, mely még a költő lakta házaknál is alkalmasabb Petőfi Ház lehetett volna.

Megmaradt Petőfi-lakások: Ennyi pusztítás ellenére, megmaradt még Petőfi lakóházai közül kettő:

Veres Pálné-utca 24, hajdan Festetics-palota, ma rendőrségi épület, ahol a grófi nemzetség ügyvédjének szegéde, Várady Antal két kényelmes udvari szobáját 1844 telén osztotta meg a szállástalan Petőfi-fivérek, — aki azóta számos faluzásai közt, szinte két éven át, mindannyiszor Váradynak szállóvendége volt, ahányszor a fővárosban tartózkodott.

Királyi Pál-utca 18, ahová Petőfi 1848 augusztus elsőjén az áldott állapotban levő feleségével és szüleiével, takarékosági okokból egy háromszobás, szerény lakásba költözött. Itt járt a költőnél Arany János. Ez a ház annakidején egy-

emeletes volt, azóta két emeletet húztak fölébe, de a kapu szárnya, az udvar, a lépcső, az első emelet egyes aibái, még kilincsei is s a folyosó vasrácsa, száz esztendeje változatlanok.

A Magyar-utca 26. számú öreg háznak boltíves vendéglő-helyiségében volt a Lamacs-vendéglő, ahol Vörösmarty törzsasztala körül kialakult Nemzeti Kör tagjai elhatározták, hogy mivel a kezdő Petőfi nem akadt kiadóra, a maguk költségén adják ki a Versek vékony füzetét. Ugyancsak itt szokott volt ebédelni Petőfi is, amikor ettől a vendéglőtől néhány lépésvyre, a Magyar-utca és Hatvani-utca saroktől kén álló házban (a mai Astoria helyén) a Pesti Divatlap segédszerkesztője volt. Vele ebédelte egy alkalommal Sas István ifjú medikus is, aki, mint a Rudas-fürdő tiszteletreméltó öreg orvosa, a múlt század nyolevomas éveiben jegyezte föl, hogy a másszor oly beszédes Petőfi, milyen hallgatag volt — s hogy még ebéd után is, amint a Hatvani (mai Kossuth Lajos) utcán bandukoltak, nemán haladt a barátja mellett: »Valami bajod van?« »Semmi. Vágtam egy verset. Akarod hallani?« — »Már hogynem... persze... hogy akarom!«

Vándor! Aki a Kossuth Lajos-utcában a Szép-utca sarkára érsz, állj meg egy pillanatra, mert ezen a helyen hallotta emberi fül legelőször, hogy: »Meqy a juhász számaron.«

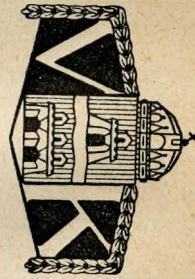
Itt is, ott is, Pesten és vidéken tudok egy-egy régi házat vagy helyiséget, amelyeknek ma is álló falain Petőfi karcosú árnya suhant végig. Többek között a Váci-utca 10., ahol az udvarban Petőfi és Jókai szoktak volt a »Sperlic-nél reggelizni, — a várbeli volt Egyetemi Nyomda ahol Petőfi segédszerkesztő korában korrigálta a Pesti Divatlapot, — a svábhegyi Óra-villa, ahol Görgeymél tette panaszát a méltánytalanságok miatt, melyek őt hadiszolgálatában érték, — Tápiószápon a Podmaniczkyak egykori kastélya, ahol Petőfi Wachott Sándornak nem egyszer vendége volt s ahol a legutóbbi háború előtt még azok a tapéták és kályhák málladoztok, amelyeket valaha Petőfi szemé látott stb.

Szegénylős domborművek. Szinte két éve már, hogy a legkülönbözőbb testületeket vezetem Petőfi Pestjének gyér maradványain keresztül. Úgy látszik, nem egészen hatástalanul. Mert amikor legutóbb a MÁVAG élmunkásainak és a Petőfi-kolégium diákjainak a helyszínén magyaráztam el Petőfiinek a főnnebb említett Királyi Pál-utcai házban viselt dolgait, az előadásomat a házfelügyelőné azzal a megrögteljes bejelentéssel szakította félbe, hogy amióta vezetéseimet elkezdtem, azóta szinte naponként két-három Petőfi-rajongó

járja be a házat. E névtelen zarándokok nevében javasoltam a Petőfi Emlékbizottság legutóbbi ülésén, hogy jelöltesse meg domborműves táblákkal azokat a házakat, amelyekhez a költő életének egy-egy emléke tapad. Örömmel jelentem, hogy a bizottság tagjai helyeslőleg vették tudomásul e javaslatot, — s Losonczy Géza államtitkár, aki az ülésen elnökölt, csak azt sajnálta, hogy a Petőfi-cente-

nárium alkalmából lekéstem ezzel a javaslattal. Mégis azal biztatott, hogy a tervet meg fogja valósítani. Szeretném hinni, hogy mielőbb. Mert hajdan-való nagy Nyugatos barátainak még domborművei is leszégyenlik magukat azoknak a házaknak homlokzatáról, amelyek mögött valaha laktak, amíg az élő Petőfi nyomai nyomtalanul vesznek ki a fővárosban és az országban.

Közp. nyomt., XX. cs. 23. sz.

Budapestre vonatkozó új...				Osztalvoszás
Szerző:		Hatvany Lajos		
Cím:		Ahol Petőfi lakott		
Forrás:		Világ		
(Hely)	1919. jul. 30.	(Köt. v. füz.)	(Oldal)	92
Helyszám		Személy	Idő	1919.
Székesfehérvári házi nyomda 1926 — 898				